

SKARGA
DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ
W ZWIĄZKU Z NIESPEŁNIENIEM PRAWA UNIJNEGO
W ZAKRESIE PONADNORMATYWNYCH STĘŻEŃ B(A)P W POLSCE
(wersja skrócona)

DO: Komisja Europejska

(Attn: Secretary-General)

Rue de la Loi 200, B-1049 Brussels, Belgium

DW: Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce

ul. Jasna 14/16a, 00-041 Warszawa, Polska

DW: Ministerstwo Środowiska

ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa, Polska

Przedmiot skargi:

Wieloletnie naruszenie przez władze polskie obowiązków związanych z obniżeniem poziomu benzo(a)pirenu (dalej jako: „B(a)P”) w powietrzu. Skala zjawiska wskazuje na systemowy charakter problemu oraz nieskuteczność zastosowanych działań naprawczych.

Dyrektywa 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu (dalej jako: „Dyrektywa 2004/107/WE”) zobowiązuje Państwa Członkowskie do:

- Zapewnienia, że na jego terytorium nie jest przekroczony docelowy poziom benzo(a)pirenu w powietrzu na poziomie **1 ng/m³**. Obowiązek nieprzekraczania wymienionych stężeń obowiązuje od **31 grudnia 2012 r.**;
- Tam gdzie poziom docelowy jest zachowany, utrzymania tego stanu (Art. 1 pkt b Dyrektywy 2004/107/WE);
- Podjęcia wszelkich niezbędnych środków, które nie pociągają za sobą niewspółmiernych kosztów, w celu osiągnięcia odpowiednich wartości stężenia docelowego B(a)P (Art. 3 pkt 1 Dyrektywy 2004/107/WE);
- Zapewnienia przekazywania odpowiednich informacji do Komisji Europejskiej (art 5 Dyrektywy 2004/107/WE);
- Zapewnienia powszechnego dostępu do informacji na temat stężenia B(a)P w otaczającym powietrzu (art. 1 pkt d dyrektywy, art. 7 Dyrektywy 2004/107/WE).

Stężenia benzo(a)pirenu w Polsce:

W Polsce pomiary stężeń B(a)P prowadzone są od 2010 roku. Od początku obserwowany jest poziom stężeń wyraźnie przekraczający prawnie dopuszczalne normy. Szczegółowe pomiary w strefach z lat 2010-2015 przedstawia Tabela 1.

Tabela 1: Stwierdzone wartości przekroczeń średniorocznych stężeń B(a)P w poszczególnych strefach

Województwo	Strefa	Stwierdzone wartości minimalne i maksymalne przekroczeń średniorocznych stężeń B(a)P w poszczególnych strefach w Polsce (ng/m ³)					
		(w sytuacji braku dostępnych danych podana jest klasa w danej strefie: klasa A – brak przekroczeń, klasa C – występują przekroczenia)					
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lubelskie	Aglomeracja Lubelska	A	A	A	A	2,1	2,8
	Strefa lubelska	A	A	A	A	1,80 – 3,19	3,3 – 5,4
Dolnośląskie	Aglomeracja Wrocławska	4,3	bd ¹	4,35 – 5,03	3,88 – 3,92	3,62 – 3,70	3,1 – 3,6
	miasto Legnica	7,4	6,8	6,51	7,91	6,19	5,5
	miasto Wałbrzych	C	C	C	5,06	5,50	4,7
	strefa dolnośląska	2,4 – 10,9	1,3 – 12,2	1,22 – 13,55	1,8 – 13,14	2,13 – 16,96	1,8 – 15,3
Wielkopolskie	Aglomeracja Poznańska	C	C	3,7	2,22	3,21	2
	Kalisz	3	2,9	4,95	4	3,53	2,8
	strefa wielkopolska	1,4 – 4,4	2,9	1,64 – 5,57	2,78 – 5,07	2,00 – 3,62	1,9 – 3,8
Warmińsko-mazurskie	Elbląg	2,6	2,8	3,3	1,64	2,87	2
	Olsztyn	bd ²	1,7	C	2,60	1,99	A
	strefa warmińsko-mazurska	3,9	3,8	4,92	3,26 – 4,4	2,07 – 3,77	3,1 – 3,3
Świętokrzyskie	Kielce	5,1	5,9 – 6,6	5,98 – 6,52	4,65 – 5,06	4,43 – 5,25	5–6,1
	strefa świętokrzyska	3,5	5,8	6,03 – 8,41	4,46 – 5,93	4,29 – 6,10	4,3 – 5,6
Śląskie	Aglomeracja Górnośląska	7,9 – 10,5	6,8 – 11,6	5,92 – 10,91	5,09 – 8,15	4,34 – 8,69	5 – 8,6
	Aglomeracja Rybnicko-Jastrzębska	18,2	6,2 – 16,3	8,64 – 15,11	5,69 – 11,34	4,90 – 12,11	4,8 – 10,5
	Bielsko-Biała	6,9	6,7	7,73	4,71	5,32	5,4
	Częstochowa	3,7	3,8	4,6	3,05	3,11	3
	strefa śląska	6,8 – 14	5,4 – 14,2	3,35 – 10,54	5,3 – 10,51	5,04 – 9,61	4,8 – 9,2
Zachodnio-pomorskie	Aglomeracja Szczecińska	2,3 – 2,9	2,3–2,6	2,15 –2,83	1,98–2,52	1,86 – 2,46	1,6 – 1,8

¹ Seria pomiarowa za 2011 rok nie spełnia warunków (kryteriów selekcji) przyjętych do obliczania parametrów statystycznych

² Seria pomiarowa za 2010 rok nie spełnia warunków (kryteriów selekcji) przyjętych do obliczania parametrów statystycznych

	Koszalin	2,1	1,6	1,78	C	1,71	A
	strefa zachodniopomorska	3,5 – 7,6	2,2 – 5,4	2,19 – 5,4	2,72 – 5,56	2,24 – 4,90	1,5 – 4,7
Pomorskie	Aglomeracja Trójmiejska	1,9 – 3,8	1,6 – 3	1,17 – 2,19	2,16	1,80	2 – 2,6
	strefa pomorska	2,5 – 9,4	2 – 6,3	1,35 – 7,43	1,52 – 7,28	1,61 – 6,44	2 – 9,8
Podlaskie	Aglomeracja Białostocka	A	bd ³	1,78	1,75	2,08	1,8
	strefa podlaska	A	A	A	A	C	1,8
Podkarpackie	Rzeszów	4,8	5	4,74	3,67	2,74	3,9
	strefa podkarpacka	3,9 – 7,1	4,1 – 7,6	3,24 – 6,32	2,31 – 5,24	2,71 – 3,39	3,3 – 7,8
Opolskie	Opole	7,5	5,5	4,56	4,61	4,45	3,4
	strefa opolska	14,6 – 15,7	8,2 – 11,7	8,87	5,39 – 9,52	5,06 – 6,59	6 – 11
Mazowieckie	Aglomeracja Warszawska	A	3,2	3,13	2,56 – 2,77	2,53 – 2,84	2 – 2,46
	miasto Płock	A	A	C	3,12	3,18	1,8
	miasto Radom	A	4,6	4,71	5,12	3,87	3,2
	strefa mazowiecka	1,9 – 5,3	3,9 – 5,5	3,47 – 7,07	1,93 – 5,44	2,24 – 7,96	1,5 – 5,4
Małopolskie	Aglomeracja Krakowska	8,2	8,6 – 10,2	5,74 – 7,73	4,85 – 7,69	7,03 – 7,55	7 – 8,3
	Tarnów	6	5,9	5,41	4,46	3,47	4,2
	strefa małopolska	5,2 – 11,8	3,3 – 13,2	2,93 – 18,99	4,39 – 16,24	2,60 – 15,20	3,1 – 12
Łódzkie	Aglomeracja Łódzka	8	7	4,53 – 9,54	6,02 – 6,82	5,09 – 6,71	4,6 – 6
	strefa łódzka	5,2 – 24,6	5 – 18	4,87 – 19,21	3,97 – 14,64	3,98 – 14,62	3,9 – 15,6
Lubuskie	miasto Gorzów Wlkp,	1,6	1,1	1,67	2,04	2,08 – 3,91	2 – 3,4
	miasto Zielona Góra	bd ⁴	1,4	1,81	2,71	2,62	2,1
	strefa lubuska	2	2,5	2,09 – 3,53	3,62 – 4,19	2,98 – 3,12	2,4 – 3,1
Kujawsko-pomorskie	Aglomeracja Bydgoska	3,9 – 6,1	3,2	2,36	2,01	3,36	4,4
	miasto Toruń	1,9	1,7	1,38	A	2,20	2,6
	miasto Włocławek	bd ⁵	1,4	A	C	2,80	4,5
	strefa kujawsko-pomorska	A	1,4 – 8,3	1,1 – 4,99	1,52 – 4,37	1,83 – 7,65	2,5 – 8,6

Źródło: Załącznik D „Informacje na temat przekroczeń kryterialnych wartości stężeń zanieczyszczeń w Polsce w 2015 roku w strefach zaliczonych do klasy C” do ocen jakości powietrza w strefach w Polsce za lata 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 i 2015 przygotowanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska.

³ Seria pomiarowa za 2011 rok nie spełnia warunków (kryteriów selekcji) przyjętych do obliczania parametrów statystycznych.

⁴ Seria pomiarowa za 2010 rok nie spełnia warunków (kryteriów selekcji) przyjętych do obliczania parametrów statystycznych.

⁵ Seria pomiarowa za 2010 rok nie spełnia warunków (kryteriów selekcji) przyjętych do obliczania parametrów statystycznych.

Główne źródła zanieczyszczeń B(a)P w Polsce to⁶:

- a) emisja powierzchniowa (indywidualne systemy grzewcze opalane paliwem stałym) – stanowiące 78% wszystkich zanieczyszczeń;
- b) emisja liniowa (nadmierny ruch pojazdów silnikowych, bieżące utrzymanie oraz modernizacja infrastruktury drogowej);
- c) emisja przemysłowa;
- d) emisja naturalna.

Ocena działań władz polskich na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce:

- Dla skutecznej redukcji stężenia B(a)P konieczne jest przedsięwzięcie działań zmierzających do wymiany systemów grzewczych i rezygnacja z wykorzystania paliw stałych, które umożliwiłyby zmniejszenie emisji powierzchniowej z indywidualnych systemów grzewczych;
- Brak przekazania odpowiednich środków z budżetu państwa ogranicza skalę i zakres działań podejmowanych przez samorzady, które dążą do zmniejszenia stężenia B(a)P;
- Władze niejednokrotnie pomijają lub ograniczają się do lakonicznego stwierdzenia występowania „niewspółmiernych” lub „nadmiernych” kosztów w związku z ograniczeniem stężeń B(a)P w powietrzu, Tymczasem władze powinny wskazać szacunkowe koszty gospodarcze związane z podjęciem konkretnego działania w celu zmniejszenia stężenia B(a)P oraz wyjaśnić, w jaki sposób przewidywane koszty pozostają niewspółmierne wobec ludzkiego zdrowia i życia.

Przyczyna zwrócenia się do Komisji Europejskiej w tej sprawie:

- 1) Stężenia B(a)P są problemem wieloletnim, a podejmowane działania są ewidentnie nieskuteczne;
- 2) W sensie proceduralnym musimy się zwrócić do Komisji Europejskiej, bo na drodze polskiej nie ma możliwości rozwiązania problemu ogólnokrajowego;
- 3) Z przyczyn proceduralnych osoby fizyczne i organizacje pozarządowe są w praktyce wyłączone z możliwości kwestionowania przed sądem instrumentów stworzonych dla poprawy jakości powietrza, np. programów ochrony powietrza.

⁶ Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, zanieczyszczenie powietrza wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w Polsce na miejskich stacjach pomiarowych w roku 2014, Warszawa 2015, s. 57